

บทคัดย่อ

เรื่อง : มาตรการกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อปกป้องภูมิปัญญาชุมชน :
กรณีศึกษาผลผลิตสินค้ากาแฟชีชะมัด

โดย : นางสาวณทภัค นพัธนาการ

ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเอก : กฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีพฤธี ศิริศักดิ์บรรจง

กฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยได้จัดตั้งขึ้นตามจากพันธกรณีความตกลงทริปส์ขององค์การการค้า โดยให้มีการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งภูมิศาสตร์ มีหลักเกณฑ์ วัตถุประสงค์ตามกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อปกป้องผลประโยชน์สินค้าทางการเกษตร ซึ่งในความเป็นจริงหลักกฎหมายดังกล่าวไม่อาจปกป้องสินค้าทางการเกษตรได้อย่างเหมาะสม แม้ว่าเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีความเชื่อมโยงกับภูมิศาสตร์แหล่งผลิต และเกิดขึ้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่กฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ก็ไม่อาจใช้ปกป้องผลประโยชน์ทางการค้าและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนจากการศึกษาถึงมาตรการกฎหมายเพื่อปกป้องสินค้าเกษตรประเภทกาแฟชีชะมัด ทำให้ทราบถึงข้อจำกัดทางกฎหมาย กระบวนการขอขึ้นทะเบียน คุณค่าทางเศรษฐกิจ การควบคุมมาตรฐานสินค้าภายใต้ระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ข้อจำกัดการใช้ทักษะของแรงงานมนุษย์เพื่อทำการคัดแยก การคั่วกาแฟ กระบวนการผลิตกาแฟชีชะมัด อันเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์เฉพาะตัวของกาแฟชีชะมัด ข้อจำกัดความทับซ้อนของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในพื้นที่เดียวกัน รวมถึงสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องและการใช้กฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนวิธีการดำเนินการจำแนกแยกความแตกต่างของการขอขึ้นทะเบียนชื่อทางภูมิศาสตร์ สิทธิชุมชน เพื่อป้องกันการคุ้มครองผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรเน้นสินค้ากาแฟ มาตรการการขอขึ้นทะเบียนสินค้าเกษตร โดยเฉพาะชื่อพันธุ์กาแฟชีชะมัดเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ วิธีการดำเนินการจำแนกแยกความแตกต่างของการจดทะเบียนชื่อทางภูมิศาสตร์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546

กฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ทั้งของประเทศไทยและสหภาพยุโรปพบว่าต่างมีทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งแตกต่างกัน ในส่วนของกฎหมายไทยยังคงมีบางประเด็นที่ควรได้รับการแก้ไขเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการให้ความคุ้มครองสินค้าทางการเกษตรประเภทสินค้ากลุ่มกาแฟและกาแฟชีชะมัด อีกทั้งกฎหมายฉบับนี้ยังมีข้อจำกัดหลายประการความไม่เหมาะสมของกฎหมายดังกล่าวสมควรได้รับการแก้ไขหลายประการมีทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย กล่าวคือในแง่ปัญหาข้อเท็จจริงโดยกฎหมายที่เกิดขึ้นต้องสอดคล้องกับสนธิสัญญาระหว่างประเทศรวมทั้งแนวทางการใช้กฎหมายระดับประเทศ อันทำให้ผลผลิตทางการเกษตรของคนท้องถิ่นได้รับความคุ้มครองทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นเพื่อทำให้กฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยสามารถคุ้มครองมาตรฐานสินค้าภายใต้

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากปัญหาดังกล่าวในส่วนของพระราชบัญญัติคุ้มครอง
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546 ควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขในประเด็นต่อไปนี้ คือ ควรกำหนด
มาตรฐานเกี่ยวกับการกล่าวอ้างว่าสินค้านั้นเกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์จริง โดยการกำหนดไว้ใน
กฎกระทรวงว่า มีกรณีใดบ้างที่ควรจะต้องถือว่าสินค้าได้เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์ดังที่กล่าวอ้าง ทั้งนี้ควร
ที่จะกำหนดมาตรฐานเฉพาะสำหรับสินค้าประเภทนั้นๆ และไม่ควรรนำเอามาตรฐานสินค้าประเภท
หนึ่งมาปรับใช้กับสินค้าอีกประเภทหนึ่งควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Product)
ครอบคลุมการกำหนดรายละเอียดด้านลักษณะเด่นเฉพาะของผลิตภัณฑ์หน่วยงานภาครัฐ
โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญาควรเป็นตัวนำในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค เพื่อให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคเห็นความสำคัญของการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้
ทางภูมิศาสตร์ และเพื่อยกระดับการรับรู้ของผู้บริโภคและผู้ผลิตในการจดจำเครื่องหมายสิ่งบ่งชี้
ทางภูมิศาสตร์ของกรมทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้
ทางภูมิศาสตร์ ควรมีการกำหนดมาตรฐานการผลิตและมาตรฐานคุณภาพผลผลิต เพื่อกำกับดูแล
ให้สินค้าที่บริโภคกันในประเทศและสินค้าส่งออกมีคุณภาพมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้สินค้า
ที่ผลิตขึ้นมีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

ABSTRACT

Title : The Legal Measure of Geographical Indication for Protection
Community Knowledge : A Case Study on Civet Coffee Product

By : Miss.Natapak Napattanakorn

Degree : Master Degree of Law

Major Field : Private and Business Law

Thesis Advisor : Asst. Prof. Dr.Tavephut Sirisakbanjong

Act on Protection of Geographical Indications was established under the TRIPS Agreement of the WTO. The agreement allowed the registration of geographical indication with the check on the accuracy of geographical origin. There are legal rules intended to protect the geographical indication of agricultural products. In fact, such legislation may not properly protect agricultural products even if the agricultural products are linked to the geographical origin and were created with local wisdom. However, Act on Protection of Geographical Indications may not be used to protect commercial interests and local wisdom of communities. The study on legal measures to protect the civet coffee type agricultural product resulted in the awareness on limitations in the aspects of the law, registration procedures, economic value, and standards control under the geographical indication system, human labor; screening, roasting, and production. These are factors affecting the identity of Civet coffee. These are limitation of overlapping geographical indication in the same area including the treaties relating to the geographical indication law as well as how to perform the classification of distinction when applying for registration of geographical names to protect community rights and agricultural products protection particularly Civet coffee to be a geographical indication under the Act on Protection of Geographical Indications B.E.2546 (2003).

The laws on geographical indication protection in Thailand and the European Union both have different strengths and weaknesses. In Thailand, there are still some legal issues to be resolved in order to maximize the protection of the coffee and Civet coffee type's agricultural products, There are also several limitations in the law. These limitations should be resolved in terms of both fact and law. That is the problem with the fact in the law must be in accordance with international treaties. The guidelines for national laws enforcement must ensure that the local agricultural products are protected domestically and abroad to strengthen

local communities. This is to make Thailand geographical indication protection laws efficiently protect the goods under the geographical indication. From the problems mentioned, the Geographical Indication Protection Act 2546 should be amended in the following issues; to set the measures on the claim that the product is actually of a geographical origin with the terms defined in the regulations as to in what cases a product would be considered to be of the claimed geographical origin. Standards should be set for categories. The standards for a product should not be applied with another. Product geographical indication should be developed to cover the details of the product specific characteristics for government agencies. The Department of Intellectual Property should be the leader in creating the understanding on the geographical indication in the central and regional so that manufacturers and consumers realize the significance of the geographical indication registration. It is also to raise the awareness of consumers and manufacturers on geographical indication of the DIP in order to achieve the objectives of the geographical indication protection. The production and quality standards should be set to ensure that the goods consumed domestically and exported are of the same quality standards. This will make goods produced to have with high quality standards that are internationally recognized.